

KRYSTYNA ZAJĄC

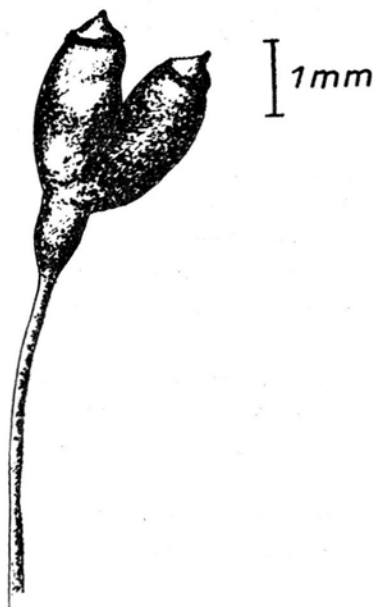
TERATOLOGICZNA FORMA ZARODNI U MCHU *Bryum argenteum* L.

Przeglądając literaturę pod kątem zagadnień teratologicznych można zauważyć, że większość autorów podaje przykłady zjawisk tego rodzaju u roślin nasiennych (Michalski 1962, Mowszowicz 1965, 1972). Trudno natomiast znaleźć pozycje dotyczące zjawisk teratologicznych u roślin zarodnikowych.

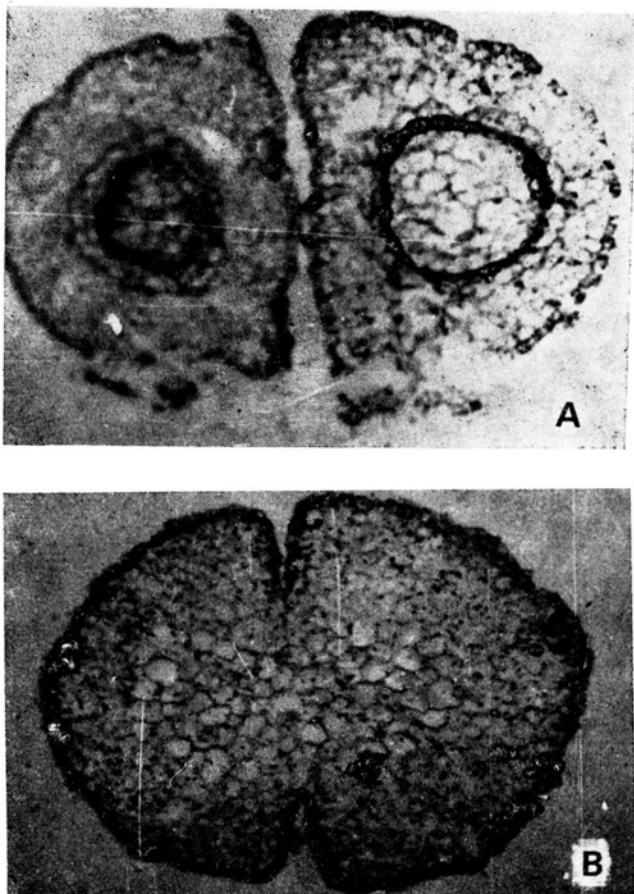
Tylko nieliczne artykuły na ten temat można spotkać w literaturze przedwojennej. I tak T. Stachyra (1938) opisał pojawianie się u wątrobowca *Leptoscyphus Taylori* (Hook, Müller teratologicznych „periantów” o nienormalnym pochodzeniu.

Dlatego wydawało się celowym odnotowanie faktu powstania teratologicznej zarodni u mchu *Bryum argenteum* L.

Wśród normalnej populacji tego gatunku, zebranej w Wojewódzkim Parku Kultury i Wypoczynku w Chorzowie (VIII 1974 r.), spotkano okaz z dichotomicznie rozdwojonym sporogonem (ryc. 1). Dokonano analizy morfologiczno-anatomicznej tego okazu (ryc. 2).

Ryc. 1. Zrośnięte sporangia u *Bryum argenteum* L.

Ryc. 2. Przekroje poprzeczne przez zrosnięte zarodnie. A. w odległości $1/2$ od szczytu puszki; B. w odległości $2/3$ od szczytu puszki

Oba sporangia są zrosnięte mniej więcej do $1/3$ swej wysokości, posiadają wspólną silnie wyodrębnioną szyję. Worki sporogeniczne z widoczną tkanką macierzystą zarodników są prawidłowo wykształcone w obu zrosniętych sporangiach. Przy czym rozwój tkanki sporogenicznej jest nierównomierny w obu zrosniętych zarodniach. Tak samo górna część puszki łącznie z wieczkiem i ozębnią wykształcona jest normalnie.

Przekroje wykonane przez setę sporogonu sugerują, że analizowany okaz nie jest wynikiem zrosnięcia się dwóch odrębnych sporofitów wyrosłych na wspólnym gametoficie, lecz jest prawdopodobnie wynikiem nieprawidłowego podziału stożka wzrostu sporogonu.

Wydaje się, że można by tutaj przeprowadzić analogię między dichotomicznie rozdwojoną zarodnią a rozwidleniem kłosa u żyta (Wóycicki 1910) i pszenicy (Michalski 1962).

LITERATURA

- Michalski A. 1962. *Przypadki zjawisk teratologicznych u roślin*. Wiad. Bot. 6.
- Mowszowicz J. 1965. *Fascjacja szypułki i koszyczków kwiatostanowych u niektórych gatunków spośród Compositae*. Acta Soc. Bot. 34.
- Mowszowicz J. 1972. *Przegląd botanicznych badań teratologicznych w Polsce w ciągu ostatnich stu lat*. Materiały i Doniesienia, Kwartalnik Historii Nauki i Techniki, 17.
- Stachyra T. 1938. *Teratologiczne „perianty” u wątrobowca *Leptoscyphus Taylori* (Hook) Müller*, Acta Soc. Bot. Pol. 15.
- Wóycicki Z. 1910. *Rozgałęzione kwiatostany u żyta — *Secale cereale* L. i rajgrasu — *Lolium perenne* L.*, Sprawozdania Warszawskiego Towarzystwa Naukowego.